

NESTKASTEN KONINGSHOF 1990.

Bij de voorjaars schoonmaak op 10 maart hebben we 2 steenuil-kasten opgehangen. Deze zijn geschikt voor Steenuil, Kauw, Holenduif, en dergelijke. Verder werden nog enkele versleten kastjes vervangen door nieuwe, en kapotte werden gerepareerd.

In maart kwam het verzoek binnen van Jaap Graveland (RIN) om mee te werken aan een landelijk onderzoek naar de eischalkwaliteit van de eieren van Koolmees, Pimpelmees en Bonte Vliegenvanger. Dit om een eventuele invloed van zure regen vast te kunnen stellen. Die bestaat eruit dat de vogels lijden aan kalkgebrek waardoor ze eieren leggen met een slechte schaal, kleinere legfels produceren, of wind-eieren leggen.

Deelname aan dit onderzoek zou

inhouden dat de kasten wekelijks werden gecontroleerd waarbij dan extra aandacht aan het uiterlijk van de eieren moest worden besteed. Omdat ik er tijd voor had, heb ik met een deel van de kasten aan het onderzoek meegedaan. Het ging om 50 kasten, die ik wekelijks controleerde, tenminste als er geen controle van alle kasten was. Voor de resultaten van het onderzoek zie verderop.

Alle nestkasten werden in het broedseizoen weer drie keer gecontroleerd. Dat gebeurde op de avonden van 10 en 29 mei en van 21 juni. Ondanks de mooie droge zomer hebben we de controle twee keer wegens de regen uit moeten stellen.

De resultaten van de controles zijn samengevat in tabel 1. De broedsels van de eerste en

TABEL 1: Totale resultaten van de nestkastcontroles in 1990 op Koningshof te Veldhoven

SOORT	1e BROEDSEL	2e BROEDSEL	TOTAAL
Koolmees	41	3	44
Pimpelmees	19	2	21
Bonte Vliegenvanger	9	2	11
Zwarte Mees	7	2	9
Gekraagde Roodstaart	3	-	3
Holenduif	2	2	4
Kauw	1	-	1
Bosuil	1	-	1
			+ -----
	Totaal aantal broedsels		94
	Niet gebruikte kasten		24
			+ -----
			118
	Twee keer gebruikte kasten		11
			- -----
	Totaal aantal kasten		107

tweede controle zijn beschouwd als eerste broedsels, behalve in de gevallen dat bij de tweede controle een nieuw broedsel gestart was in een kast waar al een eerste broedsel was uitgevlogen. Wat bij de derde controle nieuw werd aangetroffen werd als tweede broedsel beschouwd.

Tijdens de rondgang langs de kasten in maart bleek de Bosuil alweer op eieren te zitten: 5 stuks zelfs. Daarvan zijn 4 jongen geringd en uitgevlogen, weer een goed uilejaar.

Als we de overige resultaten de revue laten passeren dan zien we dat het aantal eerste broedsels van de Koolmees 10% is teruggezaakt vergeleken met 1989. Maar het handhaaft zich toch op een niveau van ongeveer 40, waar het al sinds 1980 rond schommelt.

De Pimpelmees moest ook 10% inleveren wat het aantal eerste broedsels betreft. Na de toename in twee voorgaande jaren lijkt de populatie van deze soort zich met rond de 20 paar te kunnen handhaven. Voor 1988 lag het aantal rond de 14 paar.

De Bonte Vliegenvanger zette zijn opmars weer voort en bereikte een record aantal eerste broedsels. De vraag is hoe lang dit nog door kan gaan. De twee tweede broedsels betroffen vervangingslegsels na mislukken van het eerste broedsel. Dit kon, dank zij de wekelijkse controles, vrij zeker worden vastgesteld. Bij alleen een driewekelijkse controle zou dat veel moeilijker geweest zijn.

De Zwarte Mees zorgde met 7 eerste broedsels ook voor een nieuw record sinds het begin van de waarnemingen. Dit is mogelijk een gevolg van het blijven hangen van vogels van

de grote invasie van najaar 1989. Het blijft afwachten of de Zwarte Mees zich met deze aantallen kan handhaven.

De Gekraagde Roodstaart liep iets terug, maar met 3 broedsels is hij toch nog steeds terug van weggeweest. Het blijft een kwetsbare soort met zijn voorkeur voor kastjes met een grote opening. Dit jaar broedde de Roodstaarten in een spreeuwekast, een steenuilenkast en een in slechte staat verkerende mezenkast, waarin door spechten een tweede vlieggat gehakt was. Daardoor zijn de broedsels een gemakkelijke prooi voor Eekhoorns. Ik weet ook niet hoe het broedsucces is geweest.

De Holenduif maakte onder andere gebruik van een van de nieuwe steenuilencast. De aantallen van deze soort zijn, net als van de andere, erg afhankelijk van het aantal geschikte kasten.

De Kauw waagde weer eens een broedpoging, ook in een steenuilenkast. Het was sinds 1983 niet meer voorgekomen. Maar het broedsel mislukte: bij de eerste controle lagen er 2 jongen dood in het nest met nog een ei.

Dan nu nog iets over de resultaten van het eischaalonderzoek. In de bij het onderzoek betrokken nestkastjes kwamen 19 Koolmezen, 10 Pimpelmezen en 7 Bonte Vliegenvangers tot broeden. Bij 8 legfels van de Koolmees, 5 van de Pimpelmees en 4 van de Bonte Vliegenvanger kwamen alle eieren uit. Duidelijk slechte eieren kwamen bij de Koolmees in 2 legfels voor, telkens 1 ei. Van de broedsels waarvan niet alle eieren uitkwamen was er meestal slechts 1 ei schier. Een wijffe Koolmees legde 2 eieren, waarvan er 1 na een week verdwenen was. Op het overgebleven ei heeft ze 6 weken zitten broeden voor ze het opgaf. Dit is ook een van de symptomen van kalkgebrek. Bij de Pimpelmees kwamen in 3 legfels slechte eieren voor, 2 keer 1 en 1 keer 3 eieren. Het vrouwtje dat dit laatste legfel geproduceerd had en toch 4 jongen grootbracht, begon ook nog een tweede broedsel maar hield het na 1 slecht ei voor gezien.

Bij de Bonte Vliegenvanger werden geen duidelijk slechte eieren waargenomen. Van de 5 gelukte broedsels kwam slechts 1 ei niet uit.

Al met al lijkt het erop dat de holenbroeders op Koningshof nog niet erg veel last hebben van kalkgebrek wat leidt tot slechte eieren. Het komt wel voor maar zeker nog niet in die mate als op de Veluwe. In hoeverre de legfels kleiner zouden zijn als normaal kan ik niet beoornden.

Een woord van dank nog voor iedereen die heeft meegeholpen met de schoonmaak, het vernieuwen en controleren van de kasten. Dus Pieter, Nellie, Jan, Rob, Frank, Guus, Gerrit en Pierre hartelijk bedankt! Heb je zin om eens mee te gaan, let dan op de vergaderingen op. Daar worden de nestkastactiviteiten aangekondigd. Indien mogelijk staan ze ook in de uitnodigingen. Iedereen die mee wil doen is van harte welkom.

JAN WOUTERS
(nestkastcoördinator)

